

09.11.2009

Sygn. akt Tw 24/09

Warszawa, dnia 06 listopada 2009 r.

Trybunał Konstytucyjny
Al. Szucha 12A, 00-918 Warszawa

Wnioskodawca:
Krajowa Rada Radców Prawnych
Al. Ujazdowskie 18 lok. 4
00-478 Warszawa

W wykonaniu Zarządzenia Sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 października 2009 roku (data doręczenia 2 listopada 2009 roku) wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, Krajowa Rada Radców Prawnych jako wnioskodawca uzupełnia swój wniosek w następujący sposób:

W odniesieniu do **punktu 1 Zarządzenia**, wskazującego na konieczność uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez uzasadnienie – przy uwzględnieniu braku kompetencji Trybunału Konstytucyjnego do oceny celowości działania ustawodawcy – w jaki sposób art. 25 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r., Nr 123, poz.1059, ze zm.) narusza art. 2 Konstytucji, wnioskodawca stwierdza, co następuje:

Zgodnie z kwestionowanym przepisem art. 25 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych „Wymogu odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego nie stosuje się do osób, które zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora lub wykonywały zawód adwokata albo notariusza”. Zdaniem wnioskodawcy, co zostało wskazane w uzasadnieniu wniosku, rozwiązanie przyjęte w tym przepisie charakteryzuje niespójność systemowa, z uwagi na to, iż nie jest ono koherentne z pozostałymi warunkami ustanowionymi ustawą. We wszystkich bowiem pozostałych przypadkach, w których ustawodawca zwalnia osoby ubiegające się o uzyskanie prawa wykonywania zawodu radcy prawnego od wymogu odbycia aplikacji lub też od wymogów odbycia aplikacji i złożenia egzaminu radcowskiego, wprowadza jednocześnie wymóg legitymowania się

przez te osoby tak czy inaczej ujętą stycznością z praktycznym stosowaniem prawa w ustalonym i wymaganym przez ustawodawcę okresie przed złożeniem wniosku o wpis na listę radców prawnych. Przepisy ustawy nawiązują tym samym do uwag wyrażanych przez Trybunał Konstytucyjny, dotyczących konieczności legitymowania się przez taką osobę znajomością aktualnie obowiązującego prawa. Kwestionowana regulacja, na co wskazano w uzasadnieniu wniosku, nie zakreślając okresu w jakim osoba ubiegająca się o wpis na listę radców prawnych winna zajmować wskazane w tym przepisie stanowisko lub wykonywać wskazany tam zawód prawniczy, narusza art. 2 Konstytucji w zakresie płynących z niego zasad prawidłowej legislacji, przy czym narusza zarazem zasadę równego traktowania podmiotów, od których w tym konkretnym przypadku wymagana jest taka sama znajomość aktualnych przepisów prawnych i praktyki ich stosowania, z jednoczesnym zróżnicowaniem w zakresie relewantnego w sprawie okresu nabycia tych umiejętności, a więc tym samym naruszając nie tylko konstytucyjną zasadę równości, ale także płynącą z art. 2 Konstytucji, tzw. zasadę państwa prawnego w rozumieniu materialnym. Tak orzecznictwo konstytucyjne, jak też doktryna prawa konstytucyjnego łączy ten aspekt państwa prawnego z ideą sprawiedliwości społecznej, zgodnie z którą państwo prawne w rozumieniu materialnym, to państwo rozsądnie i sprawiedliwie rządzone. Pojęcie sprawiedliwości społecznej jest zarazem pojęciem szerszym od pojęcia równości podmiotowej, zakłada bowiem tylko jako jeden ze swoich desygnatów respektowanie postulatu jednakowego traktowania ludzi i zdarzeń w obrębie określonej kategorii i różnego traktowania zjawisk różnych. W ocenie wnioskodawcy kwestionowany przepis z uwagi na wskazane w uzasadnieniu wniosku wady, narusza w podanym kontekście art. 2 Konstytucji, gdyż wadą tej regulacji jest arbitralne i dowolne rozstrzygnięcie ustawodawcze z pominięciem zachowania wymogu stanowienia prawa w zgodzie z postulatem sprawiedliwości.

W nawiązaniu do **punktu 2 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez powołanie przepisu prawa wskazującego, że złożenie wniosku o zbadanie zgodności art. 25 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych z art. 32 ust. 1 KRP – w interesie adresatów art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a i b tej ustawy, niebędących członkami korporacji zawodowej radców prawnych – mieści się w zakresie działania KRRP, oraz – w tym kontekście ustosunkowanie się do art. 41 pkt 2 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którym do zadań samorządu radcowskiego należy reprezentowanie wyłącznie radców prawnych i aplikantów radcowskich oraz art. 60 pkt 1 tej ustawy, w myśl którego do zakresu działania KRRP należy „reprezentowanie samorządu”, wnioskodawca wyjaśnia:

Na wstępie wnioskodawca pragnie zauważyć, iż wywodząc swoją zdolność do złożenia przedmiotowego wniosku w zakresie wszystkich poddanych pod rozagę Trybunału Konstytucyjnego przepisów ustawy, w tym także przepisów wskazanych w tym punkcie Zarządzenia, wnioskodawca odnosił się do wypracowanych w orzecznictwie konstytucyjnym reguł, dotyczących ustalania tzw. zdolności wnioskowej podmiotów uprawnionych szczegółowo do inicjowania postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, tj. podmiotów, o których mowa w art. 191 ust. 1 pkt 3-5 Konstytucji i zakresu przedmiotowego ich wniosków określonego w art. 191 ust. 2 Konstytucji. Wnioskodawca miał zatem na uwadze przede wszystkim, określony na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy zasadniczej, konstytucyjny zakres działania samorządu zawodowego radców prawnych (o którym mowa w art. 191 ust. 2 Konstytucji), a więc reprezentowanie osób wykonujących zawód radcy prawnego (także osób będących aplikantami radcowskimi) i sprawowanie pieczy nad należytym wykonywaniem tego zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Ponadto wnioskodawca poddawał każdorazowo „autoocenie” czy kwestionowana „sprawa”, a więc problem zgodności zakwestionowanych we wniosku przepisów z powołanymi wzorcami kontroli konstytucyjności - jest objęta uprzednio wyznaczonym zakresem działania samorządu. Podstawę prawną swojej zdolności wnioskowej, oprócz podstawy konstytucyjnej, Krajowa Rada Radców Prawnych jako organ samorządu wywiodła także z art. 60 pkt 1 ustawy o radcach prawnych, który stanowi, iż do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych należy reprezentowanie samorządu wobec sądów, organów państwowych i samorządowych oraz z ogólnego brzmienia art. 41 tej ustawy, wymieniającego niezamknięty katalog zadań samorządu radców prawnych. W podstawie prawnej określającej zdolność wnioskową Krajowej Rady Radców Prawnych wskazano zatem art. 191 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 60 pkt 1 oraz art. 41 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych.

Odnosząc się do braku formalnego wniosku wskazanego w punkcie 2 Zarządzenia, polegającego na niepowołaniu przepisu prawa wskazującego na to, że złożenie wniosku o zbadanie zgodności art. 25 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych z art. 32 ust. 1 Konstytucji – w interesie adresatów art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a i b tej ustawy, niebędących członkami korporacji zawodowej radców prawnych – mieści się w zakresie działania KRRP, **wnioskodawca niniejszym uzupełnia** swój wniosek o wskazanie podstawy prawnej swojej zdolności wnioskowej w tym zakresie w postaci art. 17 ust. 1 Konstytucji, a także art. 60 pkt 2 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którym do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych należy także przedstawianie wniosków dotyczących unormowań prawnych, które to zadanie należy zdaniem wnioskodawcy interpretować ponadto w związku z art. 41 pkt 3 ustawy o radcach prawnych (o wskazanie którego

wnioskodawca także uzupełnia podstawę prawną swojego wniosku w przedmiotowym zakresie), zgodnie z którym do zadań samorządu radcowskiego należy współdziałanie w kształtowaniu i stosowaniu prawa i ponadto o art. 24 ust. 2 ustawy o radcach prawnych oraz art. 31 ust. 1 - 2a tej ustawy, tj. przepisów określających kompetencje organów samorządu radców prawnych do podejmowania uchwał w przedmiocie wpisu na listę radców prawnych.

W ocenie wnioskodawcy realizacja wskazanych ustawowych zadań samorządu radców prawnych, jak też jego organu - Krajowej Rady Radców Prawnych, może przybierać między innymi formę wniosków do Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z kompetencją konstytucyjną i w zgodzie z art. 17 ust. 1 Konstytucji, czyli w zakresie spraw pozostających w związku z reprezentacją członków samorządu oraz ze sprawowaniem przez samorząd pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. W tym kontekście wnioskodawca, ustosunkowując się do powołanych w Zarządzeniu przepisów art. 41 pkt 2 ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którym do zadań samorządu radcowskiego należy reprezentowanie wyłącznie radców prawnych i aplikantów radcowskich oraz do art. 60 pkt 1 tej ustawy, w myśl którego do zakresu działania KRRP należy „reprezentowanie samorządu”, stoi na stanowisku, iż samorząd radców prawnych swoje zadania wywodzi przede wszystkim z art. 17 ust.1 Konstytucji oraz wielu przepisów ustawy o radcach prawnych, w tym głównie art. 41 ustawy o radcach prawnych, który to przepis, jak zostało to już wskazane zawiera jednak niezamknięty katalog tych zadań. Nie każde zarazem ze wskazanych w tym przepisie zadań ściśle łączy się z reprezentacją radców prawnych i aplikantów radcowskich – np. wspomniany punkt 3 tego przepisu- zakładający współdziałanie samorządu w kształtowaniu i stosowaniu prawa, czy punkt 6 – zakładający prowadzenie badań w zakresie funkcjonowania pomocy prawnej. Podobnie w przypadku KRRP jako organu samorządu – art. 60 pkt 1 ustawy, zawiera tylko jedno ze szczegółowo określonych zadań, obok innych wymienionych w tym przepisie.

Powołane zarazem przepisy art. 24 ust. 2 ustawy o radcach prawnych oraz przepisy art. 31 ust. 1 - 2a tej ustawy zawierają normy kompetencyjne dla organów samorządu, tj. rad okręgowych izb radców prawnych oraz Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych, w zakresie podejmowania uchwał w przedmiocie wpisu na listę radców prawnych osób spełniających określone w ustawie warunki. Adresatem art. 25 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych oraz art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a i b tej ustawy są bowiem nie tylko jak się wydaje podmioty w nich wskazane, ale także właściwe organy samorządu radcowskiego, które na tym etapie sprawdzają spełnianie przez osobę ubiegającą się o wpis kryteriów ustawowych warunkujących podjęcie uchwały o wpisie. Skoro zatem ustawa określa w tej sprawie zadania organów samorządu w zakresie weryfikacji i oceny przesłanek uprawniających do uzyskania przedmiotowego wpisu na listę radców prawnych, to tym samym, zdaniem wnioskodawcy, KRRP jako organ reprezentujący samorząd radcowski, posiada w

odniesieniu do sposobu określenia tych przesłanek w ustawie, zdolność wnioskową w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w zakresie możliwości ich kwestionowania pod względem zgodności z przepisami konstytucyjnymi. Zdaniem wnioskodawcy KRRP posiada tę zdolność także w odniesieniu do możliwości podniesienia zarzutu o niezachowaniu przez jeden z przepisów określających te warunki, a mianowicie kwestionowany przepis art. 25 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych, określonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji równości podmiotowej osób ubiegających się o wpis na listę radców prawnych, w aspekcie wskazanym w uzasadnieniu wniosku, tj. co do braku „daty granicznej”. W ocenie wnioskodawcy, na podstawie uzupełnionej o wskazane w niniejszym piśmie przepisy podstawy prawnej wniosku w omawianym obszarze, w ramach sprawowanej pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony, mieści się bowiem możliwość kwestionowania – także w formie wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, składanego przez Krajową Radę Radców Prawnych (w zakresie ustawowej kompetencji do przedstawiania wniosków dotyczących unormowań prawnych i w ten sposób kształtowania systemu prawnego w obrębie dostępu do zawodu radcy prawnego) – tych regulacji ustawowych, które naruszają konstytucyjną zasadę równości. Interes publiczny w granicach którego i dla którego ochrony, samorząd radcowski sprawować ma pieczę nad wykonywaniem zawodu radcy prawnego w sposób należyty, wymaga, zdaniem wnioskodawcy, aby kryteria dostępu (nierówne zdaniem wnioskodawcy w tym przypadku co do braku „daty granicznej”) do tego zawodu były zgodne z konstytucyjną regułą równości, przede wszystkim z uwagi na konieczność zapewnienia **odpowiednio wysokiego i zarazem odpowiednio równego poziomu** świadczonych przez radców prawnych usług prawniczych, w celu ochrony prawnej interesów podmiotów, na których rzecz są one wykonywane.

Dostrzegając tę nierówność pomiędzy podmiotami, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych oraz podmiotami określonymi w art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a i b tej ustawy, KRRP wnosi o zbadanie zgodności pierwszego z powołanych przepisów także z art. 32 ust. 1 Konstytucji, na podstawie przepisów wskazanych pierwotnie we wniosku oraz wskazanych powyżej przepisów uzupełniających podstawę jego złożenia.

W odniesieniu do **punktu 3 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez powołanie przepisu prawa wskazującego, że złożenie wniosku o zbadanie zgodności art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a i b oraz 25 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o radcach prawnych z art. 32 ust. 1 Konstytucji – w interesie adresatów tych przepisów, niebędących członkami korporacji zawodowej radców prawnych – mieści się w zakresie działania KRRP oraz w tym kontekście ustosunkowanie się do art. 41 pkt 2 urp, zgodnie z którym do zadań samorządu radcowskiego

należy reprezentowanie wyłącznie radców prawnych i aplikantów radcowskich oraz art. 60 pkt 1 tej ustawy, w myśl którego do zakresu działania KRRP należy „reprezentowanie samorządu”, wnioskodawca wskazuje, co następuje:

Zgodnie z uwagami poczynionymi w odniesieniu do punktu 2 Zarządzenia, wnioskodawca także w tym miejscu, uzasadniając swoją zdolność wnioskową co do możliwości złożenia wniosku o zbadanie zgodności art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a i b oraz 25 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o radcach prawnych z art. 32 ust. 1 Konstytucji, **wskazuje uzupełniająco** na treść przepisów art. 17 ust. 1 Konstytucji, art. 60 pkt 2, art. 41 pkt 3 oraz art. 24 ust. 2 i art. 31 ust. 1-2a ustawy o radcach prawnych oraz dodatkowo wskazuje także na te przepisy ustawy, które stanowią o współdziale samorządu radcowskiego w ustalaniu zasad i przeprowadzaniu egzaminu radcowskiego.

W szczególności powołane uzupełniająco także w tym przypadku przepisy art. 24 ust. 2 ustawy o radcach prawnych oraz przepisy art. 31 ust. 1 - 2a - czynią zdaniem wnioskodawcy adresatem art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a i b ustawy o radcach prawnych także właściwe organy samorządu radcowskiego, które na tym etapie sprawdzają spełnianie przez osobę ubiegającą się o wpis kryteriów ustawowych warunkujących podjęcie uchwały o wpisie. W tym miejscu wnioskodawca podtrzymuje swoją argumentację z punktu poprzedniego i stoi na stanowisku, iż KRRP jako organ reprezentujący samorząd radcowski, posiada w odniesieniu do sposobu określenia przesłanek warunkujących uzyskanie wpisu na listę radców prawnych w ustawie, zdolność wnioskową w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, także w zakresie naruszenia zasady równości.

Z kolei w odniesieniu do art. 25 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o radcach prawnych, poza powołanymi powyżej przepisami, należy także uzupełniająco wskazać na określone w ustawie kompetencje organów samorządu radców prawnych, jak też jego członków w zakresie współdziałania w czynnościach dotyczących egzaminu radcowskiego. Także w tym przypadku wnioskodawca stoi na stanowisku, zgodnie z którym z faktu tego wyprowadzić należy wniosek, iż w odniesieniu do sposobu określenia przesłanek warunkujących możliwość przystąpienia do egzaminu radcowskiego, KRRP posiada zdolność wnioskową w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, w tym również w nawiązaniu do wskazanego art. 32 ust. 1 Konstytucji jako wzorca kontroli.

W odniesieniu do **punktu 4 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez uzasadnienie, w jaki sposób kwestionowane przepisy, którym KRRP zarzuca niezgodność z art. 32 ust. 1 KRP, naruszają – w stosunku do wnioskodawcy – zasadę równości, wnioskodawca wyjaśnia:

Wnioskodawca zakwestionował jako niezgodne z art. 32 ust. 1 Konstytucji art. 25 ust. 1 pkt 3, art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a i b, art. 25 ust. 1 pkt 5 lit. a i b, art. 25 ust. 2 pkt 2, art. 25 ust. 2 pkt 3 oraz art. 25 ust. 2 pkt 4, a więc przepisy dotyczące „pozaaplikacyjnych dróg” dostępu do zawodu radcy prawnego oraz prawa do przystąpienia do egzaminu zawodowego bez odbywania aplikacji radcowskiej.

Jak wskazano w uzasadnieniu wniosku zgodnie z regulacją ustawy o radcach prawnych w dalszym ciągu zasadniczym trybem uzyskania prawa wykonywania zawodu radcy prawnego pozostaje aplikacja radcowska kończąca się złożeniem egzaminu zawodowego i tym samym ta droga stanowi swego rodzaju wzorzec do ustalenia, czy osoba przechodząca z innego zawodu prawniczego spełniła wymogi co najmniej równoważne wymogom, od których uzależniony jest dostęp do zawodu radcy prawnego w wyniku odbycia aplikacji i złożenia egzaminu. Dodatkowo należy także podkreślić, iż prawo do przystąpienia do egzaminu zawodowego wiąże się z odbyciem aplikacji radcowskiej i jest jej finalnym elementem. W rezultacie możliwość przystąpienia do egzaminu radcowskiego winna zostać uzależniona od przejścia co najmniej porównywalnego szkolenia teoretycznego, porównywalnego szkolenia praktycznego lub odbycia porównywalnej praktyki w zakresie stosowania prawa, jak ma to miejsce w przypadku aplikantów radcowskich. Z kolei egzaminy zawodowe osób, które mogą ubiegać się o wpis na listę radców prawnych bez zdanego egzaminu radcowskiego, muszą być do niego także zbliżone pod względem zakresu merytorycznego i stopnia trudności.

W ocenie wnioskodawcy zakwestionowane przepisy naruszają w stosunku do członków samorządu radcowskiego, w tym przede wszystkim aplikantów radcowskich, konstytucyjną zasadę równości, z uwagi na ukształtowanie zasad dostępu do zawodu, jak też nabycia prawa do przystąpienia do egzaminu radcowskiego w sposób nieporównywalny z „drogą aplikacyjną” i tym samym nierówny. Nierówność ta przejawia się we wskazanych szczegółowo w uzasadnieniu wniosku, odmiennych co do meritum, warunkach nabywania prawa do ubiegania się o wpis na listę radców prawnych, jak też prawa do przystąpienia do egzaminu, w porównaniu z podstawową drogą w postaci odbywania aplikacji radcowskiej kończącej się egzaminem. Tym samym w tym kontekście naruszają one art. 32 ust. 1 Konstytucji, w stosunku do wnioskodawcy – KRRP – jako organu samorządu powołanego do reprezentowania członków samorządu i ochrony ich interesów zawodowych i w tym sensie stanowiącego gwaranta ich praw.

Jednocześnie wnioskodawca wskazuje, że jego legitymację do złożenia wniosku w zakresie objętym niniejszym punktem uzasadniają także okoliczności i przepisy prawa powołane w części pisma odnoszącej się do punktów 2 i 3 zarządzenia Sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

Nadto wnioskodawca wskazuje, że przepisy ustawy o radcach prawnych, którym wnioskodawca zarzuca niezgodność z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP adresowane są nie tylko do podmiotów, które na ich podstawie mogą ubiegać się o dopuszczenie do wykonywania zawodu radcy prawnego, ale także do organów samorządu zawodowego radców prawnych jako do podmiotów stosujących te przepisy. Według poglądów wyrażonych przez Trybunał Konstytucyjny w punkcie 7 uzasadnienia wyroku z dnia 18 lutego 2004 r. (P21/02) zawód radcy prawnego jako zawód zaufania publicznego wykonywany jest jedynie wówczas w sposób założony i społecznie aprobowany, gdy jego wykonywaniu towarzyszy realne zaufanie publiczne. Na zaufanie publiczne jakie niezbędne jest do prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego „składa się szereg czynników wśród których na pierwszy plan wysuwają się: przekonanie o zachowaniu przez wykonującego ten zawód dobrej woli, właściwych motywacji, należytej staranności zawodowej oraz wiara w przestrzeganie wartości istotnych dla profilu danego zawodu. W odniesieniu do wykonywania prawniczych zawodów zaufania publicznego do istotnych wartości należy pełne i integralne respektowanie prawa, w tym zwłaszcza - przestrzeganie wartości konstytucyjnych (w ich hierarchii) oraz dyrektyw postępowania”. Jednocześnie w opinii Trybunału Konstytucyjnego wyrażonej w powołanym powyżej punkcie uzasadnienia wyroku z dnia 18 lutego 2004 r. (P21/02) zakres (tak, jak powyżej) warunkowanego należytego wykonywania zawodu zaufania publicznego obejmuje nie tylko indywidualne działania osób wykonujących te zawody, ale także działania zbiorowe samorządów zawodów zaufania publicznego, co odnosi się w szczególności do poszczególnych aktów i czynności ich organów (gremium samorządowych). W ocenie Trybunału powoduje to, że wymogi stawiane czynnościom osób wykonujących zawody zaufania publicznego odnieść należy do działań przypisanych ustawowo samorządom adwokatów i radców prawnych. Jak wskazano powyżej działania te cechować powinno m.in. przestrzeganie wartości konstytucyjnych. Oznacza to, że samorząd zawodowy radców prawnych żywo zainteresowany jest tym, aby czynności z zakresu rozstrzygania o prawie do wykonywania zawodu osób ubiegających się o uzyskanie tego prawa (do ustawowych kompetencji organów samorządu należy podejmowanie uchwały w sprawie wpisu na listę radców prawnych – art. 24 ust. 2 ustawy o radcach prawnych) podejmowane były w zgodzie m.in. z zasadą równości statuowaną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Oznacza to z kolei w ocenie wnioskodawcy także i to, że interes samorządu zawodowego jako całości, ale także poszczególnych członków tego samorządu polegający na istnieniu zaufania publicznego co do należytego działania ze strony poszczególnych przedstawicieli zawodu, ale także samorządu zawodowego jako takiego, wymaga, aby przepisy w oparciu które podejmowane mają być czynności samorządu zawodowego w stosunku do osób ubiegających się o prawo do wykonywania zawodu radcy prawnego również respektowały wartości konstytucyjne, w tym zasadę

równości. W przeciwnym bowiem razie standardów tych nie mogą wypełniać podejmowane na ich podstawie czynności samorządu zawodowego radców prawnych.

W rezultacie samorząd zawodowy radców prawnych działający przez Krajową Radę Radców Prawnych legitymowany jest, w ocenie wnioskodawcy, do wystąpienia z wnioskiem o zbadanie zgodności z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP przepisów ustawy o radcach prawnych, którym wnioskodawca zarzuca naruszenie zasady równości. Kwestionowane przepisy dotyczą bowiem spraw objętych zakresem działania samorządu radcowskiego zarówno z uwagi na fakt, że do zakresu działania tego samorządu należy stosowanie kwestionowanych przepisów i rozstrzygnięcie o dopuszczeniu do wykonywania zawodu (obejmujące stosowanie przepisów art. 25 ustawy o radcach, a więc m.in. przepisów kwestionowanych we wniosku), jak również z uwagi na fakt, że kwestionując zgodność z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP przepisów, którym wnioskodawca zarzuca naruszenie zasady równości wnioskodawca działania w ochronie interesu zawodowego radców prawnych i aplikantów radcowskich oraz w ochronie interesu samorządu jako całości, a więc w ramach ustawowej kompetencji do reprezentowania i ochrony interesów zawodowych radców prawnych i aplikantów radcowskich (art. 41 pkt 2 i art. 60 pkt 1 ustawy o radcach prawnych).

W odniesieniu do **punktu 5 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez uzasadnienie, w jaki sposób art. 25 ust. 1 pkt 4 lit. a i b, art. 25 ust. 1 pkt 5 lit. a i b oraz art. 25 ust. 2 pkt 3 i 4 w zw. z art. 25 ust. 4 ustawy o radcach prawnych naruszają, w stosunku do wnioskodawcy, art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności przez wykazanie, że kwestionowane przepisy cechują się takim brakiem komunikatywności, który uzasadniałby jego ocenę pod kątem zgodności z powołanym wzorcem kontroli, wnioskodawca stwierdza, co następuje:

Wskazane powyżej przepisy, których zgodność z art. 2 Konstytucji wnioskodawca kwestionuje, dotyczą braku wymogu odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego warunkujących możliwość wpisu na listę radców prawnych w odniesieniu do wskazanych w nich kategorii osób oraz możliwości przystąpienia do egzaminu radcowskiego bez odbycia aplikacji radcowskiej.

Jak wynika za orzecznictwa Trybunał Konstytucyjnego z zasady państwa prawnego wynika zakaz formułowania przepisów niejasnych i nieprecyzyjnych, przy czym zasada określoności przepisów prawa nie wyklucza możliwości posługiwania się przez ustawodawcę zwrotami niedookreślonymi, jeżeli ich desygnaty można ustalić.

Zdaniem wnioskodawcy kwestionowane przepisy wykazują pod tym względem zasadnicze

wady, o czym szczegółowo argumentowano we wniosku w odniesieniu do każdego z przepisów, a które sprowadzają się do:

- posługiwania się innymi pojęciami w zakresie tych samych okoliczności, relewantnych dla oceny spełnienia warunków uprawniających do uzyskania wpisu na listę radców prawnych („zajmowanie stanowiska” - „wykonywanie pracy”);
- posługiwania się pojęciami nieostrymi, których zdefiniowanie jest znacznie utrudnione, jeśli nie niemożliwe (pojęcie „pomocy prawnej” oraz „czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej”);
- używania pojęć charakterystycznych w systemie prawnym dla pewnej kategorii stosunków prawnych w odniesieniu do takich stosunków, do których one w ogóle nie przystają i mają zasadniczo różne desygnaty („wykonywania pracy w niepełnym wymiarze” w zakresie stosunków cywilnoprawnych);
- nieuzasadnionego różnicowania przesłanek warunkujących możliwość uzyskania wpisu na listę radców prawnych, co do tej samej kategorii podmiotów wskazanych w ustawie (w stosunku do doktorów nauk prawnych).

Powyższe uchybienia przesądzają w ocenie wnioskodawcy o naruszeniu przez przedmiotowe przepisy zasad prawidłowej legislacji, z uwagi na potencjalną dowolność ich interpretacji, bądź też wręcz niemożność jej dokonania. Tym samym weryfikacja tak nieprecyzyjnie i „niekomunikatywnie” określonych okoliczności warunkujących możliwość ubiegania się o wpis na listę radców prawnych, jak też prawo przystąpienia do egzaminu radcowskiego, jest niemożliwa do dokonania przez organy, które mają jej dokonać, bez narażenia się na zarzut arbitralności. Odnosi się to w pierwszym rzędzie do organów samorządu radców prawnych, jako tych które z mocy ustawy po ocenie spełnienia przesłanek ustawowych podejmują uchwały o wpisie na listę radców prawnych, jak też oceniają spełnienie warunków uprawniających do złożenia egzaminu radcowskiego. Z tej przyczyny przepisy te są w aktualnym kształcie, zdaniem KRRP, sprzeczne z art. 2 Konstytucji, w tym przede wszystkim w stosunku do wnioskodawcy, jako organu samorządu radców prawnych, tj. podmiotu, którego organy obowiązane są do stosowania tych przepisów.

W odniesieniu do **punktu 6 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez uzasadnienie, w jaki sposób art. 31² ust. 1 ustawy o radcach prawnych narusza, w stosunku do wnioskodawcy, art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wnioskodawca stwierdza, co następuje:

Zgodnie z art. 31² ust. 1 ustawy o radcach prawnych wpis na listę radców prawnych lub aplikantów radcowskich uważa się za dokonany jeżeli Minister Sprawiedliwości nie podpisze sprzeciwu od wpisu w terminie 30 dni od dnia doręczenia uchwały wraz z aktami osobowymi kandydata. Na mocy art. 5 ust. 1, w związku z art. 40 ust. 2 ustawy o radcach prawnych - z chwilą uzyskania wpisu na listę aplikantów radcowskich lub na listę radców prawnych osoba, która taki wpis uzyskała staje się członkiem samorządu zawodowego radców prawnych. Kwestionowany przepis art. 31² ust. 1 ustawy o radcach prawnych poprzez uzależnienie wywołania skutków prawnych sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości nie od doręczenia sprzeciwu, ale od jego podpisania przez Ministra stwarza zatem stan niepewności prawnej nie tylko w zakresie praw ubiegającego się o wpis, ale także stan niepewności prawnej w zakresie sytuacji prawnej samorządu zawodowego radców prawnych. Powstaje bowiem po stronie samorządu zawodowego radców prawnych niepewność co do tego, czy dana osoba uzyskała status, czy też nie uzyskała statusu członka samorządu zawodowego. Stan taki godzi w zasadę pewności prawa oraz zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa w stosunku do samorządu zawodowego radców prawnych i przez to w stosunku do wnioskodawcy, który samorząd ten reprezentuje. W rezultacie przepis art. 31² ust. 1 ustawy o radcach prawnych narusza art. 2 Konstytucji RP także w stosunku do wnioskodawcy. Naruszenie przez art. 31² ust. 1 ustawy o radcach prawnych art. 2 Konstytucji RP w stosunku do wnioskodawcy wynika także z tego faktu, że zgodnie z art. 31² ust. 1 ustawy o radcach prawnych organowi samorządu radcowskiego przysługuje prawo zaskarżenia decyzji administracyjnej jaką jest sprzeciw Ministra Sprawiedliwości do Sądu Administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia tej decyzji. Przepisem tym ustawodawca przyznał samorządowi zawodowemu radców prawnych środek prawny do ochrony interesów naruszonych poprzez wydanie przez Ministra Sprawiedliwości sprzeciwu od wpisu, w tym także od wpisu na listę aplikantów radcowskich (przy tym ustawodawca nie wskazał wyraźnie, czy środek ten służy ochronie interesu samorządu radców prawnych, czy też interesów podmiotów, których dotyczy sprzeciw, więc uzasadnione jest – w ocenie wnioskodawcy - stanowisko, że ustawodawca dopuścił możliwość działania przez organ samorządu zawodowego radców prawnych zarówno w interesie samorządu, jak również w interesie podmiotów, których dotyczy sprzeciw). Kwestionowana regulacja powoduje, że rozdźwięk między chwilą, w której interes zostaje naruszony (po podpisaniu sprzeciwu), a chwilą, od której może być zastosowany środek prawny zmierzający do ochrony tego interesu dotyka także sytuacji prawnej samorządu zawodowego, jako podmiotu legitymowanego do składania środka służącego ochronie interesów naruszonych wniesieniem sprzeciwu. Stan taki należy uznać jednocześnie za godzący w zasadę pewności prawa i zasadę zaufania do państwa, a więc naruszający art. 2 w stosunku do samorządu zawodowego radców prawnych, a przez to reprezentującego ten samorząd wnioskodawcy. Jak wskazano powyżej w ocenie wnioskodawcy

środek prawny przyznany organom samorządu zawodowego radców prawnych w art. 31² ust. 2 ustawy o radcach prawnych może służyć zarówno ochronie interesów samorządu zawodowego radców prawnych, jak i ochronie interesów podmiotów, których dotyczy sprzeciw, w tym osób w stosunku do których podjęta została uchwała o wpisie na listę aplikantów radcowskich. Jednakże nawet, gdyby przyjąć, że samorząd zawodowy radców prawnych wyposażony został w kompetencje do zaskarżania sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości wyłącznie w interesie podmiotów, których dotyczy sprzeciw, także i wówczas należałoby przyjąć, że rozdźwięk czasowy między ingerencją w interes, którego ochronie ma służyć przyznana samorządowi kompetencja, a możliwością podjęcia środków służących ochronie tego interesu stanowi naruszenie art. 2 Konstytucji RP w stosunku do wnioskodawcy, albowiem to właśnie samorządowi radcowskiemu, którego reprezentuje wnioskodawca, stan taki uniemożliwia skuteczną ochronę interesu prawnego, do którego ochrony ustawodawca przyznał samorządowi stosowną legitymację. Innymi słowy to po stronie samorządu zawodowego, a przez to po stronie reprezentującego ten samorząd i stanowiącego jego emanację wnioskodawcy realizują się niekorzystne skutki niezgodności powołanego przepisu z art. 2 Konstytucji RP. W rezultacie nawet w sytuacji, gdyby kompetencja do zaskarżenia sprzeciwu przysługiwała samorządowi wyłącznie w interesie podmiotów, których dotyczy sprzeciw, to naruszenie art. 2 następowałoby także wobec samorządu, z uwagi na to, że konsekwencje tego naruszenia dotyczyłyby własnej przecież kompetencji samorządu do zaskarżania sprzeciwu.

W odniesieniu do **punktu 7 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku poprzez powołanie przepisu prawa wskazującego, że złożenie wniosku o zbadanie zgodności art. 31² ust. 1 ustawy o radcach prawnych z art. 2 Konstytucji RP w interesie adresatów tego przepisu nie posiadających statutu aplikanta radcowskiego mieści się w zakresie działania Krajowej Rady Radców Prawnych.

Jak wskazano powyżej w punkcie odnoszącym się do punktu 6 zarządzenia Trybunału Konstytucyjnego, w art. 31² ust. 2 ustawodawca udzielił organom samorządu zawodowego radców prawnych kompetencji do kwestionowania, w drodze odwołania, sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości od wpisu na listę m.in. aplikantów radcowskich. Jak wskazano powyżej przepis powyższy nie ogranicza organów samorządu zawodowego radców prawnych co do tego, w czym interesie organy te mogą korzystać ze środka przewidzianego tym przepisem, a więc przyjąć należy (i tak ocenia to wnioskodawca), że samorząd zawodowy radców prawnych uzyskał na mocy wyżej wymienionego przepisu ustawy o radcach prawnych legitymację do działania także w celu ochrony

interesu osób, co do których podjęta została uchwała o wpisaniu ich na listę aplikantów radcowskich. W ocenie wnioskodawcy oznacza to, że ww. przepis przyznaje samorządowi zawodowemu radców prawnych kompetencje do działania w sprawach dotyczących sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości od wpisów na listę aplikantów radcowskich, także w interesie (w celu ochrony interesu) osób nie posiadających jeszcze statusu aplikanta radcowskiego. W ocenie wnioskodawcy kompetencja do działania w interesie przyszłych aplikantów radcowskich w zakresie spraw dotyczących sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości od wpisu na listę aplikantów radcowskich rozciąga się również na inicjowanie przez samorząd zawodowy radców prawnych kontroli konstytucyjności przepisów dotyczących sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości od wpisów na listę aplikantów radcowskich - skoro samorząd został legitymowany do działania w interesie tych podmiotów w sprawach dotyczących sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości od wpisów na listę aplikantów radcowskich, objęta jest bowiem z zakresem działania samorządu radcowskiego.

Zgodnie z art. 31² ust. 2 kompetencja do zwalczania sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości przysługuje „organowi samorządu”. W ocenie wnioskodawcy przepis ten należy rozumieć w ten sposób, że uprawnionym do kwestionowania sprzeciwu w drodze odwołania jest każdorazowo organ, który podjął uchwałę o wpisie na listę aplikantów radcowskich, od którego to wpisu został wniesiony sprzeciw. Zgodnie z art. 33 ust. 6 i art. 33 ust. 7 ustawy o radcach prawnych uchwała o wpisie na listę aplikantów radcowskich może zostać podjęta zarówno przez radę okręgowej izby radców prawnych (art. 33 ust. 6 ustawy o radcach prawnych), jak również przez Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych. W tym drugim wypadku na skutek rozpatrzenia odwołania od uchwały rady okręgowej izby radców prawnych (art. 33 ust. 7 ustawy o radcach prawnych). Zgodnie z art. 59 ust. 2 i 3 ustawy o radcach prawnych Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych jest organem wewnętrznym, elementem struktury organizacyjnej, Krajowej Rady Radców Prawnych. Z uwagi na powyższe należy przyjąć, że wykonując kompetencje przewidziane w ustawie o radcach prawnych realizuje ono kompetencje Krajowej Rady Radców Prawnych. Innymi słowy kompetencje i działania Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych należy przypisywać Krajowej Radzie Radców Prawnych jako organowi samorządu zawodowego radców prawnych (art. 42 ust. 1 ustawy o radcach prawnych wśród organów samorządu zawodowego wymienia Krajową Radę Radców Prawnych nie wymieniając jej Prezydium). Z uwagi na powyższe regulacje, działanie w sprawach dotyczących sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości w interesie (w celu ochrony interesu) osób, co do których podjęto uchwałę o wpisie na listę aplikantów radcowskich (którym ze względów oczywistych status aplikanta radcowskiego nie przysługuje) należy wprost do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych. Jednocześnie kompetencja (legitymacja) do działania w sprawach sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości od wpisów na listę aplikantów radcowskich, o której mowa powyżej, przysługując z jednej strony konkretnemu

organowi samorządu zawodowego radców prawnych, przysługuje jednocześnie samorządowi jako takiemu, samorządowi jako całości. W tej sytuacji uprawnionym do występowania w imieniu samorządu zawodowego radców prawnych z wnioskiem o kontrolę konstytucyjności ww. rozwiązań jest ten organ samorządu zawodowego radców prawnych, któremu w strukturze samorządu zawodowego przysługuje kompetencja do inicjowania kontroli konstytucyjności aktów prawnych mieszczących się w zakresie działania samorządu zawodowego radców prawnych, niezależnie od tego, czy organowi temu przysługuje kompetencja do działania w zakresie spraw dotyczących sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości od wpisów na listę aplikantów radcowskich. Organem takim w strukturze samorządu zawodowego radców prawnych jest Krajowa Rada Radców Prawnych (art. 60 pkt 1 ustawy o radcach prawnych). W rezultacie nawet gdyby kompetencja (legitymacja) do działania w sprawach sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości od wpisów na listę aplikantów radcowskich nie przysługiwałaby bezpośrednio Krajowej Radzie Radców Prawnych, a wyłącznie innym organom samorządu zawodowego radców prawnych np. wyłącznie radom okręgowych izb radców prawnych, z mocy art. 33 ust. 6 ustawy o radcach prawnych także wówczas należałoby przyjąć, że działanie w interesie przyszłych aplikantów w sprawach dotyczących sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości w zakresie kwestionowania konstytucyjności przepisów dotyczących wyrażanie przez Ministra Sprawiedliwości sprzeciwu od wpisu na listę aplikantów radcowskich także mieści się w zakresie działania Krajowej Rady Radców Prawnych. Z powyższych względów - w ocenie wnioskodawcy - powołane powyżej przepisy ustawy o radcach prawnych przesądzają, że złożenie wniosku o zbadanie zgodności art. 31² ust. 1 ustawy o radcach prawnych z art. 2 Konstytucji RP w interesie adresatów tego przepisu nie posiadających statusu aplikanta radcowskiego mieści się w zakresie działania Krajowej Rady Radców Prawnych.

W odniesieniu do **punktu 8 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez wyjaśnienie, czy – zdaniem wnioskodawcy – art. 16 ust. 1 w zw. z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych oraz ustawy – Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 37, poz.286) wyłącza stosowanie art. 36⁹ ustawy o radcach prawnych, wnioskodawca wyjaśnia:

Zgodnie z art. 16 ust. 1 w zw. z art. 16 ust. 3 ustawy nowelizującej, normy o charakterze przejściowym, w roku 2009 rady okręgowych izb radców prawnych przeprowadzają egzamin radcowski dla aplikantów radcowskich, którzy zdali egzamin konkursowy (wstępny na aplikację) w dniu 10 grudnia 2005 roku i rozpoczęli aplikację przed dniem 1 października 2006 roku na

zasadach ustalonych przez Krajową Radę Radców Prawnych w drodze uchwały. Jak wskazano w uzasadnieniu wniosku delegacja dla KRRP dotyczy zatem tylko określenia zasad zdawania egzaminu radcowskiego dla wskazanej grupy aplikantów, z pominięciem jakichkolwiek podstaw umożliwiających przeprowadzenie egzaminu poprawkowego. Interpretacja powołanych przepisów prowadzić musi zatem do wniosku, iż w stosunku do tej grupy zastosowanie znajdzie art. 36° ustawy o radcach prawnych, który jako jedyny pozwala na przeprowadzenie ewentualnego egzaminu poprawkowego. W przeciwnym przypadku przedmiotowa kategoria osób w ogóle zostałaby pozbawiona prawa do ponownego zdawania egzaminu. Takie rozwiązanie zdaniem wnioskodawcy narusza jednak zasady wskazane we wniosku, a wynikające z art. 2 Konstytucji.

Ustawodawca ma bowiem co prawda pewną swobodę w regulowaniu sytuacji międzyczasowych, ale swoboda ta nie jest nieograniczona. Ograniczeniem są takie zasady konstytucyjne jak zasada bezpieczeństwa prawnego czy zasada ochrony praw nabytych i interesów w toku. Zarazem milczenie ustawodawcy co do kwestii intertemporalnej uznaje się za przejaw woli bezpośredniego działania nowych przepisów prawa, ale w przypadku stosowania art. 36° ustawy o radcach prawnych przeciw zastosowaniu tej reguły, zdaniem wnioskodawcy przemawiać mogą ważne racje systemowe i aksjologiczne. Do argumentów takich należy brak pewności i przewidywalności sytuacji prawnej tych osób przystępujących do egzaminu radcowskiego, które uprawnienia aplikanta radcowskiego w zakresie zasad przeprowadzenia egzaminu, nabyły pod rządami poprzednio obowiązujących przepisów. W przypadku egzaminu poprawkowego osoby te objęte będą z kolei - zgodnie z jedyną, niepozbawiającą je w ogóle prawa do tego egzaminu, interpretacją przepisów przejściowych – nowymi zasadami egzaminu. Tym samym ustawodawca naruszył względem tych osób, zdaniem wnioskodawcy art. 2 Konstytucji, z uwagi na odmienny kształt egzaminu podstawowego (część ustna egzaminu) i poprawkowego (wyłącznie test i praca pisemna) oraz zmianę zasad w trakcie procedury egzaminacyjnej.

W odniesieniu do **punktu 9 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez uzasadnienie w jaki sposób art. 25 ust. 1 pkt. 3, art. 25 ust. 1 pkt. 4 lit. a i b, art. 25 ust. 1 pkt. 5 lit. a i b, art. 25 ust. 2 pkt. 2-4 ustawy o radcach prawnych naruszają wobec wnioskodawcy art. 17 ust. 1 Konstytucji RP.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP samorząd zawodowy radców prawnych jako samorząd zawodu zaufania publicznego sprawuje – w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony – pieczę nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego. Powołane powyżej przepisy ustawy o radcach prawnych w ocenie wnioskodawcy - z przyczyn szczegółowo wskazanych we wniosku

(w punktach zawierających uzasadnienie naruszenia przez poszczególne przepisy poszczególnych norm konstytucyjnych) - stwarzają ryzyko dopuszczenia do wykonywania zawodu radcy prawnego osób, które nie są należycie przygotowane do wykonywania tego konkretnego zawodu prawniczego. Powoduje to z kolei ryzyko nienależytego wykonywania przez te osoby zawodu radcy prawnego. Stan taki w ocenie wnioskodawcy uniemożliwia samorządowi radcowskiemu właściwe sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego, a tym samym prawidłowe wywiązywanie się z nałożonej na samorząd powinności konstytucyjnej w tym zakresie. Tym samym, w ocenie wnioskodawcy, kwestionowane przepisy, stwarzając niebezpieczeństwo nienależytego wykonywania zawodu przez osoby, które na ich podstawie zostaną dopuszczone do wykonywania zawodu radcy prawnego, a w dalszej kolejności uniemożliwiając w ten sposób samorządowi zawodowemu radców prawnych należyte wypełnianie powinności konstytucyjnej w zakresie sprawowania pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego - naruszają wobec wnioskodawcy art. 17 ust. 1 Konstytucji RP.

Zarzut niezgodności powołanych powyżej przepisów ustawy o radcach prawnych z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP oraz przytoczone powyżej uzasadnienie naruszania przez ww. przepisy art. 17 ust. 1 Konstytucji RP wobec wnioskodawcy - wnioskodawca sformułował w oparciu o dotychczasowe orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. W ocenie wnioskodawcy, w świetle tego orzecznictwa, sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu obejmuje nie tylko sprawy wykonywania zawodu (po dopuszczeniu w sposób formalny do jego wykonywania i uzyskaniu statusu radcy prawnego a przez to członka samorządu), ale odnosi się także do fazy dopuszczenia do wykonywania zawodu przez osoby ubiegające się o uzyskanie statusu radcy prawnego. W szczególności w wyroku z dnia 8 listopada 2006 r. K 30/2006 Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 6 lit. a ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 163 poz. 1361 oraz z 2006 r. Nr 149 poz. 1075) z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie w jakim przepis ten stwarzał możliwość dopuszczenia do wykonywania zawodu radcy prawnego osób, które nie wykazywały się odpowiednią praktyką w zawodzie prawniczym. Ww. przepis zwalniał od wymogu odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego osoby, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski, adwokacki lub notarialny i przewidywał możliwość uzyskania przez te osoby wpisu na listę radców prawnych bez konieczności odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego. Tym samym przepis ten dotyczył osób znajdujących się w sytuacji, którą Trybunał w zarządzeniu z dnia 27 października 2009 r. określił jako „niepodleganie sprawowanej przez samorząd radcowski pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego”. Orzekając w sprawie K 30/06, Trybunał Konstytucyjny po uznaniu, że rozwiązania przewidziane ww. przepisem stwarzają niebezpieczeństwo nienależytego

wykonywania zawodu przez osoby, które na podstawie tego przepisu mogłyby uzyskać prawo wykonywania zawodu radcy prawnego, uznał taki stan za sprzeczny z art. 17 ust. 1 Konstytucji, jako stan uniemożliwiający samorządowi radcowskiemu prawidłowe sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego. Jednocześnie w ocenie wnioskodawcy, rozpatrując w ww. postępowaniu K 30/06 wnioski o stwierdzenie sprzeczności powołanego powyżej przepisu z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP złożony przez Krajową Radę Radców Prawnych, a więc wnioskodawcę w niniejszym postępowaniu i orzekając o niezgodności tego przepisu z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP Trybunał Konstytucyjny uznał, że o ile przepisy rangi ustawowej określające przesłanki uzyskania prawa wykonywania zawodu radcy prawnego stwarzają stan niebezpieczeństwa nienależytego wykonywania zawodu przez osoby, które na ich podstawie mają uzyskać prawo wykonywania tego zawodu, to przepisy te naruszają art. 17 ust. 1 Konstytucji RP wobec samorządu zobowiązanego do sprawowania pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu. W przeciwnym razie Trybunał nie orzekłby o niezgodności tego przepisu z powołanym wzorcem konstytucyjnym, ale także w ogóle nie rozpatrywałby tego zarzutu z uwagi na brak legitymacji wnioskodawcy do wystąpienia w tym zakresie z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego. Z tym stanowiskiem Trybunału wnioskodawca zgadza się w pełnej rozciągłości, bowiem w sytuacji, w której przepisy ustawy uniemożliwiają wnioskodawcy realizowanie jego powinności konstytucyjnej oznacza to, że naruszają wobec niego normy Konstytucji RP taką powinność na wnioskodawcę nakładające. Nadto w tym samym, wymienionym powyżej, orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności art. 2 pkt 23 lit. a ustawy z 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 163 poz. 1361 oraz z 2006 r. Nr 149 poz. 1075) z art. 17 ust. 1 Konstytucji w zakresie w jakim (ale także z powodu, że) przepis ten pozbawił samorząd radcowski wpływu na ustalanie zasad składania egzaminu radcowskiego odpowiedniego do sprawowanej pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego, uznając, że przepis ten nie gwarantuje odpowiedniego wpływu samorządu zawodowego radców prawnych na kształt egzaminu radcowskiego i przez to uniemożliwia samorządowi radcowskiemu wywiązanie się z konstytucyjnej powinności sprawowania pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego. Przepis, o którym mowa powyżej niewątpliwie odnosił się do sytuacji prawnej podmiotów pozostających poza strukturami samorządu zawodowego radców prawnych, ale takich, które ubiegają się o uzyskanie statusu członka samorządu zawodowego i uzyskanie prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Powyżej wskazane rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego ilustrują to, że Trybunał Konstytucyjny podziela wyrażany także w doktrynie pogląd, zgodnie z którym sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu odnosi się również do momentu dopuszczenia do wykonywania zawodu radcy prawnego podmiotów znajdujących się „na zewnątrz” samorządu, a

przynajmniej taki pogląd Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym regulacje dotyczące dostępu do zawodu (dopuszczenia do wykonywania zawodu radcy prawnego), w tym określające przesłanki uzyskania prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego, siłą rzeczy odnoszące się do podmiotów pozostających poza strukturami samorządu zawodowego, mogą mieć wpływ na konstytucyjne zadanie samorządu jakim jest sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego i w zakresie w jakim wpływ ten jest negatywny (stwarzanie niebezpieczeństwa nienależytego wykonywania zawodu i uniemożliwienie przez to samorządowi sprawowania pieczy nad jego należyтым wykonywaniem), uregulowania takie sprzeczne są z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP, zaś podmiotem legitymowanym do wnioskowania o zbadanie zgodności tych przepisów z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP jest podmiot (samorząd) sprawujący pieczę nad należyтым wykonywaniem zawodu.

W powoływanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego rozstrzygnięć ilustrujących powyższy pogląd Trybunału było więcej. Mianowicie wyrokiem tym Trybunał rozstrzygał o zgodności z art. 17 ust. 1 Konstytucji artykułu 25 ust. 1 pkt 3 ustawy o radcach prawnych w brzmieniu nadanym przez art. 71 pkt 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 169, poz. 1417 z późn. zmian.), przewidującego zwolnienie od wymogu dobycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego osób, które co najmniej 3 lata zajmowały stanowisko radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, a także o zgodności z art. 17 ust. 1 Konstytucji artykułu 25 ust. 2 pkt 1 ustawy o radcach prawnych w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 163, poz. 1361 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1075) przewidującego możliwość przystąpienia do egzaminu radcowskiego bez obowiązku odbycia aplikacji radcowskiej przez doktorów nauk prawnych oraz o zgodności z art. 17 ust. 1 Konstytucji artykułu 25 ust. 2 pkt 5 ustawy o radcach prawnych w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw, przewidującego możliwość przystąpienia do egzaminu radcowskiego bez odbycia aplikacji przez osoby, które pracowały na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego. Rozstrzygając o zgodności z Konstytucją ww. przepisów Trybunał oceniał, czy osoby objęte tymi przepisami wykazują się należyтым przygotowaniem do wykonywania zawodu radcy prawnego. Daje to wyraz pogładowi Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym takie ukształtowanie przepisów dotyczących dostępu do zawodu radcy prawnego bez złożenia egzaminu radcowskiego bądź też po złożeniu egzaminu radcowskiego, ale bez odbycia aplikacji radcowskiej, które stwarza ryzyko dopuszczenia do wykonywania zawodu radcy prawnego osób nie przygotowanych należycie do wykonywania tego zawodu, uniemożliwiając sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu samorządowi zawodowemu radców prawnych, stanowi wobec tego samorządu naruszenie art. 17

ust. 1 Konstytucji RP. Powyższe rozstrzygnięcia w ocenie wnioskodawcy pozwalają na sformułowanie tezy, że Trybunał Konstytucyjny podziela (reprezentowany także w niniejszym wniosku przez wnioskodawcę) pogląd, zgodnie z którym sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu przez samorząd radcowski obejmuje również fazę dostępu do zawodu poprzez czuwanie nad tym aby prawo wykonywania zawodu uzyskiwały osoby dające gwarancję należytego jego wykonywania, oraz zgodnie z którym przepisy regulujące ten dostęp powinny zapewnić dostęp do zawodu jedynie osobom należycie przygotowanym do jego wykonywania oraz przewidywać odpowiednie kompetencje dla samorządu radcowskiego związane ze sprawowaniem przez samorząd w tej fazie pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu. W ocenie wnioskodawcy podmiotów pozostających poza strukturami samorządu zawodowego radców prawnych tak długo nie może dotyczyć sprawowana przez ten samorząd piecza nad należyтым wykonywaniem zawodu, jak długo nie ubiegają się one do przyznania prawa do wykonywania tego zawodu, natomiast sama faza dopuszczenia do wykonywania zawodu nie jest sferą wolną od sprawowania przez samorząd zawodowy pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego. W powoływanym orzeczeniu w punkcie 9.6 uzasadnienia Trybunał wskazał wprost, iż piecza nad właściwym wykonywaniem zawodu może być realizowana wobec osób ubiegających się o wpis na listę radców prawnych bez odbycia aplikacji radcowskiej np. poprzez korzystanie przez samorząd z oceny przesłanki rękojmi należytego wykonywania zawodu przez osoby przystępujące do egzaminu bez aplikacji.

Jednocześnie wnioskodawca zauważa, że nawet gdyby nie podzielić poglądu o sprawowaniu przez samorząd pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego już na etapie ubiegania się o prawo wykonywania zawodu, to zauważyć trzeba, że wadliwe (a więc nie zapewniające należytego przygotowania do wykonywania zawodu) ukształtowanie przepisów prawnych określających przesłanki uzyskania prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego wywołuje skutki także na etapie sprawowania przez samorząd pieczy już po uzyskaniu - na podstawie tych przepisów - prawa do wykonywania zawodu. Nie jest bowiem możliwe czuwanie przez samorząd zawodowy nad należyтым wykonywaniem zawodu przez osobę, która nie jest do należytego wykonywania zawodu przygotowana. Sprawowanie pieczy wobec takich osób musiałoby być równoznaczne z przygotowaniem dopiero tych osób do należytego wykonywania zawodu. Niewątpliwie zatem wadliwe (w rozumieniu powyższym) skonstruowanie przepisów określających przesłanki uzyskania prawa wykonywania zawodu uniemożliwia prawidłowe sprawowanie przez samorząd zawodowy pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu przez osoby, które na podstawie tych przepisów uzyskają prawo do wykonywania zawodu i staną się członkami samorządu **już po uzyskaniu przez te osoby statusu radcy prawnego**, a zatem po chwili, od której osoby te będą już niewątpliwie podlegały pieczy sprawowanej przez samorząd zawodowy w

zakresie należytego wykonywania przez nie zawodu radcy prawnego.

Uzasadniając zarzut naruszenia przez wskazane powyżej przepisy ustawy o radcach prawnych art. 17 ust. 1 Konstytucji RP wobec wnioskodawcy, wnioskodawca wskazuje również, że zawód radcy prawnego jako zawód zaufania publicznego wykonywany jest jedynie wówczas w sposób założony i społecznie aprobowany, gdy jego wykonywaniu towarzyszy realne zaufanie publiczne (vide pkt 7 uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 lutego 2004 r. P 21/02) wyrażające się w przekonaniu o zachowaniu przez wykonującego ten zawód m.in. należytej staranności zawodowej, a więc także przekonaniu o należytnym przygotowaniu do wykonywania tego zawodu. Wadliwie skonstruowane przepisy określające przesłanki nabycia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego, wadliwie, a więc w sposób stwarzający niebezpieczeństwo dopuszczenia do wykonywania zawodu osób nieprzygotowanych należycie do jego wykonywania, mogą (poprzez fakt nienależytego wykonywania zawodu przez osoby, które prawo do jego wykonywania uzyskały na podstawie tych przepisów, nie będąc do wykonywania zawodu należycie przygotowanymi) prowadzić w ostatecznym rezultacie do podważenia owego zaufania publicznego niezbędnego do prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego. Zaufania publicznego odnoszącego się do całej zbiorowości radców prawnych zrzeszonych w samorządzie zawodowym. W interesie zatem radców prawnych zrzeszonych w samorządzie zawodowym, jak i samego samorządu zawodowego leży zatem, aby przepisy regulujące dostęp do zawodu radcy prawnego niebezpieczeństwa takiego nie stwarzały. W rezultacie wnioskując o zbadanie zgodności z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP powołanych powyżej przepisów ustawy o radcach prawnych samorząd zawodowy realizuje uprawnienie i jednocześnie zadanie do reprezentowania osób wykonujących zawody zaufania publicznego (art. 17 ust. 1 Konstytucji RP), jak również uprawnienie i jednocześnie zadanie do ochrony interesów zawodowych radców prawnych i aplikantów radcowskich (art. 41 pkt. 2 ustawy o radcach prawnych).

Mając na uwadze powyższe wnioskodawca wskazuje, że okoliczność, iż powołane na wstępie niniejszego punktu przepisy ustawy o radcach prawnych normują sytuację prawną osób nie będących członkami samorządu zawodowego radców prawnych i nie wykonujących zawodu radcy prawnego, ale ubiegających się o prawo wykonywania tego zawodu nie stoi na przeszkodzie poddaniu ich ocenie zgodności z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP.

Krajowa Rada Radców Prawnych jako organ samorządu zawodowego radców prawnych, który wystąpił z niniejszym wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego uprawniona jest natomiast do złożenia wniosku jako ten organ samorządu zawodowego, do którego zakresu działania należy reprezentowanie samorządu wobec sądów, organów państwowych i samorządowych instytucji i organizacji (art. 60 pkt 1 ustawy o radcach prawnych).

W odniesieniu do **punktu 10 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez uzasadnienie w jaki sposób art. 36⁴ ust. 1-13, art. 36⁵ ust. 1-6, art. 36⁶ ust.1-3 ustawy o radcach prawnych naruszają, w stosunku do wnioskodawcy, art. 17 ust. 1 Konstytucji RP.

Wskazane powyżej przepisy ustawy o radcach prawnych określają w sposób niemalże zupełny zasady składania egzaminu radcowskiego. Jednocześnie w ww. przepisach nie został przewidziany jakikolwiek udział samorządu radcowskiego w określaniu tych zasad. W rezultacie przepisy te pozbawiają samorząd zawodowy radców prawnych jakiegokolwiek wpływu na ustalenie:

- dziedzin prawa, z zakresu których sprawdzana jest w toku egzaminu radcowskiego wiedza prawnicza i umiejętności jej praktycznego zastosowania (art. 36⁴ ust. 1 ustawy o radcach prawnych),
- z ilu i z jakich części składa się egzamin radcowski (art. 36⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych),
- rodzaju zadań podlegających rozwiązaniu przez zdającego w toku egzaminu, a przez to rodzaju sprawdzanych umiejętności posiadanych przez kandydata (art. 36⁴ ust. 3-8 ustawy o radcach prawnych).

Przepisy powyższe, pozbawiając samorząd zawodowy radców prawnych wpływu na określenie z ilu i z jakich części składać ma się egzamin radcowski oraz jakiego rodzaju zadania podlegają rozwiązaniu w ramach poszczególnych części egzaminu radcowskiego - całkowicie pozbawiły samorząd zawodowy radców prawnych wpływu na określenie jakiego rodzaju umiejętności praktycznego stosowania prawa mają zostać sprawdzone w toku egzaminu radcowskiego. Tytułem przykładu należy w tym miejscu wskazać, że przepisy art. 36⁴ ust. 2-8 ustawy o radcach prawnych nie przewidują sprawdzenia umiejętności zdającego w zakresie sporządzania tzw. aktów małej legislacji, tj. np. różnego rodzaju regulaminów wydawanych przez pracodawców, regulaminów określających funkcjonowanie spółek kapitałowych, nie przewidują sprawdzenia umiejętności w zakresie sporządzania aktów prawa miejscowego, umiejętności w zakresie sporządzania decyzji administracyjnych (co przez wiele lat było jednym z zadań egzaminacyjnych z uwagi na fakt, że wielu radców znajduje zatrudnienie lub prowadzi obsługę organów administracji publicznej, gdzie w ramach obowiązków zawodowych kontroluje prawidłowość wydawanych decyzji administracyjnych), a więc umiejętności mających istotne znaczenie dla prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego.

Nadto przepisy te (art. 36⁴ ust. 9 i 10, art. 36⁵ ust. 1-6, art. 36⁶ ust. 1-3) wyłączają jakikolwiek wpływ samorządu zawodowego radców prawnych na określenie zasad ustalania wyników egzaminu radcowskiego, w tym określenie wymogów warunkujących pozytywny wynik egzaminu

radcowskiego. Oznacza to w konsekwencji, że samorząd zawodowy pozbawiony został w sposób istotny wpływu na określenie poziomu przygotowania do wykonywania zawodu radcy prawnego (w tym poziomu wiedzy prawniczej oraz umiejętności praktycznego jej zastosowania), którego osiągnięcie jest warunkiem uzyskania prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Z kolei przepisy art. 36⁴ ust. 11-13 oraz art. 36⁶ ust. 6 pozbawiają samorząd zawodowy radców prawnych wpływu na określone tymi przepisami zasady przeprowadzania egzaminu radcowskiego dotyczące trybu przeprowadzania egzaminu, w tym na określenie z jakich pomocy zdający może korzystać podczas składania egzaminu.

W rezultacie samorząd zawodowy radców prawnych pozbawiony został wpływu na określenie najbardziej istotnych aspektów zasad składania egzaminu radcowskiego. W ocenie wnioskodawcy pozbawienie samorządu radcowskiego w tak istotnym zakresie jakiegokolwiek wpływu na zasady składania egzaminu radcowskiego powoduje, że samorząd radcowski został przez ustawodawcę zwykłego pozbawiony wpływu na ustalanie zasad składania egzaminu radcowskiego, który byłby odpowiedni do sprawowanej przez samorząd pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu radcy prawnego.

Taki skutek przepisu ustawowego w wyroku z dnia 8 listopada 2006 r. K 30/2006 został uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP - jako uniemożliwiający samorządowi radcowskiemu prawidłowe sprawowanie pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu, a więc uniemożliwiający wykonywanie powinności konstytucyjnej tego samorządu - i powodujący konieczność wyeliminowania przepisu z systemu prawnego poprzez stwierdzenie jego niezgodności z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP.

Prowadzi to wnioskodawcę do stwierdzenia, że kwestionowane przepisy właśnie poprzez pozbawienie samorządu radcowskiego takiego wpływu na ustalanie zasad składania egzaminu radcowskiego, który byłby odpowiedni do sprawowanej pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu radcy prawnego i przez to poprzez uniemożliwienie wnioskodawcy prawidłowego sprawowanie tej pieczy - naruszają wobec wnioskodawcy art. 17 ust. 1 Konstytucji.

Nie zmienia tego okoliczność, że samorząd zawodowy radców prawnych został dopuszczony do współdecydowania o pewnych aspektach przeprowadzania konkretnego egzaminu radcowskiego poprzez udział przedstawicieli samorządu radcowskiego w zespole do przygotowania zestawu pytań testowych oraz zadań na egzamin radcowski. Aspekty te mają charakter jedynie uzupełniający, a wręcz wykonawczy w stosunku do zasad składania egzaminu radcowskiego określonych kwestionowanymi przez wnioskodawcę przepisami. Dopuszczenie zatem samorządu zawodowego radców prawnych do współdecydowania o tych ww. aspektach składania konkretnego egzaminu radcowskiego nie może zostać uznane za zapewnienie samorządowi radcowskiemu wpływu na ustalanie zasad składania egzaminu zawodowego, który byłby odpowiedni do sprawowanej pieczy

nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego. To nie aspekty, do współdecydowania o których dopuszczony został samorząd radcowski, a kwestionowane przepisy nadają zasadniczy kształt egzaminowi radcowskiemu, określając przez to także stopień trudności tego egzaminu i poziom wymaganej od kandydatów wiedzy warunkującej uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu radcowskiego. W ocenie wnioskodawcy uregulowania przepisów art. 36⁴ - 36⁶ ustawy o radcach prawnych przesądząją - mając na względzie wszystkie uregulowane tymi przepisami aspekty składania egzaminu radcowskiego - kształt tego egzaminu, a w szczególności wymagany od składających ten egzamin poziom wiedzy prawniczej oraz wymagany poziom umiejętności jej praktycznego zastosowania. Jest to wynikiem uregulowania tymi przepisami najbardziej istotnych spośród zasad składania egzaminu radcowskiego decydujących o jego zasadniczym kształcie (określenia dziedzin prawa, z zakresu których sprawdzana jest wiedza prawnicza i umiejętności jej praktycznego stosowania; określenia z ilu i z jakich części składa się egzamin radcowski; określenia rodzaju zadań podlegających rozwiązaniu przez zdającego w toku egzaminu, a przez to rodzaju sprawdzanych umiejętności posiadanych przez kandydata; określenia zasad ustalania wyników egzaminu radcowskiego, w tym wymogów warunkujących pozytywny wynik egzaminu radcowskiego). Natomiast aspekty, do współdecydowania o których dopuszczony został samorząd radcowski, mają znaczenie jedynie drugorzędne.

Do tych właśnie aspektów składania konkretnego egzaminu radcowskiego (do współdecydowania o których dopuszczony został samorząd radcowski) odnosi się przywołane zarządzeniem Trybunału Konstytucyjnego zawarte we wniosku stwierdzenie, zgodnie z którym „*samorząd zawodowy radców prawnych dopuszczony został (...) do współdecydowania o szczegółowym kształcie i stopniu trudności egzaminu radcowskiego*”. Przywołane stanowisko wnioskodawcy nie oznacza bynajmniej, że uznaje on wpływ jaki samorząd zawodowy radców prawnych wywiera na kształt egzaminu radcowskiego za wystarczający, tj. za odpowiedni do sprawowanej pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego. Być może można odnieść takie wrażenie przy rozpatrywaniu przywołanego stanowiska w oderwaniu od dalszej części zawartego we wniosku uzasadnienia, zmierzającego do wykazania naruszenia art. 17 ust. 1 Konstytucji RP przez przepisy art. 36⁴ - 36⁶ ustawy o radcach prawnych. Stworzenie takiego wrażenia nie było jednak intencją wnioskodawcy, czemu wnioskodawca dał wyraz w pozostałych fragmentach ww. uzasadnienia. W zamierzeniu wnioskodawcy miał dać temu wyraz także przywołany fragment uzasadnienia. Sformułowanie, że samorząd zawodowy dopuszczony został (..) do współdecydowania o szczególonym kształcie i szczególonym stopniu trudności egzaminu radcowskiego zmierzało w intencji wnioskodawcy do wskazania, że kompetencje samorządu w tym zakresie dotyczą jedynie szczegółów nie mających decydującego wpływu na kształt egzaminu, a nie kwestii zasadniczych rozstrzygających o najważniejszych aspektach składania egzaminu radcowskiego. Sformułowanie

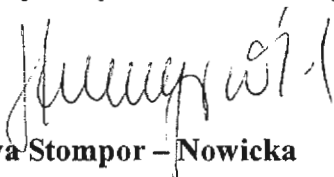
„szczegółowy” miało w danym kontekście oznaczać przeciwieństwo terminów „zasadniczy”, „elementarny”, „najbardziej istotny”.

W rezultacie wnioskodawca podkreśla, że wpływ jaki samorząd radcowski wywiera na kształt egzaminów radcowskich, wnioskodawca uważa za nieodpowiedni do sprawowanej pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu radcy prawnego i uniemożliwiający wnioskodawcy wywiązywanie się z nałożonej nań konstytucyjnej powinności sprawowania tej pieczy. Mianowicie w ocenie wnioskodawcy realizowany w ten sposób wpływ na kształt egzaminu radcowskiego ma charakter wtórny, drugorzędny, nie mający znaczenia dla zasadniczego kształtu egzaminu radcowskiego. Tymczasem zgodnie z poglądem wyrażonym przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku wcześniej cytowanym oraz w wyroku z dnia 19 kwietnia 2006 r. K 6/2006 odpowiednio istotny wpływ samorządu zawodowego na zasady składania egzaminu zawodowego stanowi warunek właściwego sprawowania pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodu. Z tego też powodu w ocenie Trybunału Konstytucyjnego wyrażonej w powołanych powyżej wyrokach - regulacje ustawowe, które nie zapewniają odpowiedniego wpływu samorządowi zawodowemu na zasady składania egzaminów zawodowych naruszają art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. W ocenie wnioskodawcy wpływ samorządu zawodowego radców prawnych na zasady składania egzaminu radcowskiego byłby odpowiedni dopiero wówczas, gdyby samorząd zawodowy radców prawnych został dopuszczony do współdecydowania o materii określonej przepisami artykułów 36⁴ - 36⁶ ustawy o radcach prawnych. Obecne rozwiązanie przewidziane ww. przepisami, nie przewidujące współdecydowania przez samorząd zawodowy radców prawnych o materii uregulowanej tymi przepisami narusza w stosunku do wnioskodawcy art. 17 ust. 1 Konstytucji RP.

W odniesieniu do **punktu 11 Zarządzenia**, wzywającego do uzupełnienia braków formalnych wniosku, poprzez wskazanie pełnomocnika do reprezentowania wnioskodawcy w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym wnioskodawca jako pełnomocnika do reprezentowania wnioskodawcy w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w postępowaniu objętym przedmiotowym wnioskiem wskazuje radcę prawnego Macieja Bobrowicza – Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych.

Sekretarz

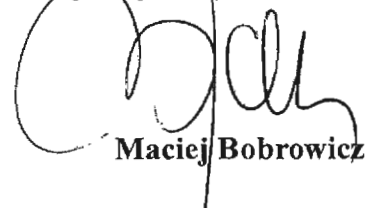
Krajowej Rady Radców Prawnych

Ewa Stompor – Nowicka

Prezes

Krajowej Rady Radców Prawnych

Maciej Bobrowicz